

Remissvar, Bildning, utbildning och delaktighet - folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42)

Avsändare för detta remissvar är SUB – Riksförbundet För Subkultur (802494-2511).

Vi instämmer i och ställer oss bakom det remissyttrande som lämnats av Ax – kulturorganisationer i samverkan.

Vi avstyrker förslaget om alternativ självförvaltningsmodell.

Vi tillstyrker förslaget om syfte med statsbidraget till folkbildningen.

Vårt perspektiv

SUB – Riksförbundet För Subkultur är Sveriges enda rikstäckande organisation för alternativa subkulturer. Vi tillhör det ideellt organiserade kulturlivet och därmed även den del av civilsamhället som har kultur som huvudsakligt syfte. Vi är en demokratisk och autonom struktur. Vi är dessutom studieförbundsneutrala. De kulturuttryck som vi främjar är ej kulturpolitiskt etablerade och i regel ej heller kommersiellt gångbara; uttryck som ofta är normbrytande och i förekommande fall marginaliserade. Vi är en av flera strukturer som är avgörande för den kulturella infrastrukturen, särskilt med hänsyn till konstnärlig mångfald och breddat deltagande; vi är även i stort behov av offentliga medel, i synnerhet eftersom våra kulturuttryck sedan decennier har varit svårt underfinansierade.

Folkbildning och alternativa subkulturer

Vi ser folkbildningen som något oerhört viktigt för samhället och utvecklingen, för demokratin och delaktigheten. Framför allt ser vi folkbildningen som idé som något fundamentalt för föreningslivet, för kulturlivet och dess mångfald och för yttrandefrihetens och den konstnärliga frihetens varande och bevarande. Däremot går det att diskutera huruvida folkbildningens aktörer alltid lever upp till folkbildningens vision.

Vi framhåller att en ”folkbildningspolitik i en ny tid” borde säkerställa att normbrytande uttryck så som alternativa subkulturer inkluderas i praktiken i folkbildningens strukturer. Som förbund bedriver vi folkbildning i praktiken men vi får inte stöd eller erkännande för detta arbete. Snarare finns tyvärr många tecken på att alternativa subkulturers utövare och aktiva ofta har stora avstånd till folkbildningens aktörer och resurser. Detta kan ha många förklaringar, där vi bland annat ser alterofobi som en orsak, samt att vi kan peka på en utdaterad kulturpolitik vars insatser ej längre är ändamålsenliga. Vi kan också peka på att folkbildningens strukturer, tillika det fria och ideellt organiserade kulturlivets, över decennier inte har tillförts behövda resurser, inte ens uppräknings av befintliga stöd. Samtidigt har samhället och kulturlivet utvecklats. Befolkningen har också ökat. Från våra perspektiv förhåller vi oss därför kritiska till hur folkbildningens infrastrukturer möter de samtida behoven från ett kulturliv som är allt annat än homogent. Det är ett komplext ekosystem, men den förklaringen i sig är inte en ursäkt för bristande inkludering.

Exempelvis erbjuder folkhögskolorna förhållandevis få möjligheter för människor att förkovra sig inom musikaliska uttryck som inte är kulturpolitiskt traditionellt etablerade, men när så är fallet saknas ofta vidare spetsutbildningar inom fälten. Detta leder till minskade möjligheter för utövare att kunna förkovra

sig och fortbilda sig inom sina särarter och ytterst leder det till en underrepresentation av yrkesverksamma kulturutövare inom smala uttryck. Folkhögskolorna är oerhört viktiga men de skulle kunna utvecklas och det skulle behövas fler folkhögskolor som kan möta fler behov.

Även om studieförbunden spelar en betydande och ibland helt avgörande roll för kulturlivet i stort så ser vi att de sällan tar en stark roll när det kommer till att stärka alternativa subkulturer på ett kraftfullt sätt. Vi ser förvisso flera exempel på stöd och samverkan i mindre omfattning, men vi ser också många exempel på att studieförbunden inte gör behövda ansträngningar för att stärka de ofta redan i stöd och resurstilldelning eftersatta alternativa subkultureernas aktörer. I vissa fall uppfattar vi att studieförbunden i princip utnyttjar de redan utsatta och tillskansar sig meriter i form av verksamhet. Ett tydligt exempel är kulturarrangemang, där studieförbund ofta samverkar med arrangörer och bidrar med insatser som i sammanhanget är väldigt små resurser som medarrangörer, relativt arrangemangens omfattning. Här om någonstans behöver vi tala om balanspunkter.

Detta är exempel på vad som kan förbättras i folkbildningen, där det är viktigt att utredningar som denna också lyfter in perspektiv på delaktighet och demokrati som centrala för de strukturer som får statsbidrag för folkbildning. Även om utredningen föreslår nya syften, mål och delmål som öppnar för en bred inkludering och syftar till att stärka folkbildningens infrastrukturer, så betyder det inte i sig att det kommer nå ut till de som behöver resurserna. Det avgörs i implementering och tillämpning av målen.

Övriga kommentarer

Trots att SUB blev inbjudna av utredningen för att bistå med våra kunskaper och trots att SUB är det enda förbundet av sin art i Sverige (och vad vi vet – världen) så finns vi inte på den digra listan av remissinstanser (nära 200 parter) som bjudits in att dela med sig av synpunkter om utredningen. Vi kan konstatera att andra parter som deltagit på motsvarande sätt men som inte representerar lika normbrytande uttryck har fått komma med på listan av remissinstanser. Utredningen bjöd in SUB för att yttra oss i processen. Rättschefen för departementet har inte skickat en inbjudan att yttra oss om utkomsten av dessa inspel. Vi efterlyser en ökad inkludering där alternativa subkulturer inte marginaliseras och exkluderas.

Mer om oss

SUB – Riksförbundet För Subkultur är Sveriges enda rikstäckande organisation för alternativa subkulturer. Vi tillhör det ideellt organiserade kulturlivet och därmed även den del av civilsamhället som har kultur som huvudsakligt syfte. Vi är en av flera strukturer som är avgörande för den kulturella infrastrukturen, särskilt med hänsyn till konstnärlig mångfald och breddat deltagande.

Vi är en demokratisk och autonom struktur. De kulturuttryck som vi företräder och främjar är i huvudsak ej kulturpolitiskt traditionellt etablerade och i regel ej heller kommersiellt gångbara. Det är uttryck som ofta är normbrytande och i förekommande fall marginaliserade. Detta gör det extra angeläget att framhålla vikten av att inkludera även alternativa subkulturer i reformer som ska omfatta alla medborgare.

www.subkulturer.se